Náučný chodník Dunitová skalka

Kraj:	Prešovský
Okres:	Prešov
Geomorfologická jednotka:	Šarišská vrchovina
Geologická jednotka:	vnútrokarpatský flyš
Chránené územie:	prírodná rezervácia Dunitová skalka
Prístup:	bus Sedlice, obecný úrad
Východisko:	Sedlice, neďaleko bus zastávky Sedlice, obecný úrad
Trasa:	Sedlice – obcou k severu (proti toku Viselca) – Dunitová skalka – Sedlice
Dĺžka, prevýšenie:	2,3 km, prevýšenie 70 m
Čas prechodu:	1,5 h
Počet zastávok:	8
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, geologické

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: nie je

Rok otvorenia: 2011

Aktuálny stav: Náučný chodník je v dobrom stave (2021).

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Obecný úrad Sedlice, Sedlice 176, 082 43 Sedlice, tel. 051 / 7782 214; ŠOP SR – Regionálne centrum ochrany prírody Prešov, Švábska 4, 080 05 Prešov, tel. 051 / 7732 713

Poznámka: Trasa náučného chodníka je bohato vybavená turistickou infraštruktúrou – na zastávkach sú altánky, lavičky, panoramatický panel.

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Sedlice. Obec na južnom okraji Šarišskej vrchoviny medzi Margecanmi a Prešovom na sútoku viacerých potokov, Sedlickým potokom tečúcich do Sopotnice, ľavostranného prítoku Hornádu. Predpokladá sa, že obec existovala už v 11. storočí a je najstaršou v povodí Sopotnice, prvá písomná zmienka je z roku 1329. Obec narástla začiatkom 14. storočia, kedy sa tu z iniciatívy šľachticov z Drienova usadili noví sedliaci so šoltýsom podľa zákupného práva. Patrila drienovskej vetve Abovcov, neskôr im ju kráľ Karol Róbert skonfiškoval a daroval Drugethovcom. Potom pripadla šľachticom zo Sečoviec, Zápoľským, mestu Košice (nakrátko v polovici 16. storočia), Salmovcom (Grófovcom) a Turzovcom. Obyvatelia boli známi stolári, kolári, drevorubači, povozníci, chovali dobytok, pálili vápno, obchodovali s obilím, po roku 1918 sa zaoberali poľnohospodárstvom, tkáčstvom, zhotovovaním výrobkov z dreva, boli tu mlyny, píly a kameňolom. V roku 1824 obec zničil požiar. Územie obce sa rozkladá na kontakte flyšu (vnútrokarpatský paleogén) a veporika, v ktorého okraji prebieha juhozápadne od intravilánu v doline Sopotnice a na východ od obce v masíve Kuncovho vrchu rozsiahla ťažba triasového dolomitu. V juhovýchodnej časti obce stojí kostol Premenenia Pána z roku 1859, v ktorom niektoré nástenné maľby vytvoril v roku 1918 akademický maliar Jozef Hanula.

Prírodná rezervácia Dunitová skalka. Chránené územie na severovýchod od Sedlice v Šarišskej vrchovine vyhlásené v roku 1964 na ochranu neobyčajne vzácneho náleziska povrchového výskytu dunitu na Slovensku. **Dunit** je typickou hlbinnou vyvretou horninou – vzniká v zemskom plášti – a je známy predovšetkým z oceánskych oblastí. Zložením ide o ultrabázickú horninu tmavej farby – ide o druh peridotitu takmer celý tvorený olivínom. V povrchových podmienkach býva dunit obvykle premenený na serpentinit (predtým názov hadec). Miestne dunitové teleso vo forme pňa s rozmermi niekoľko sto metrov preráža vrstvy paleogénnych morských sedimentov vnútrokarpatskej palogénnej panvy. Na takéto geologicky svojrázne podložie sa viažu špecifické rastlinné druhy – serpentinofyty. V prírodnej rezervácii rastú dva najvzácnejšie druhy týchto rastlín a to slezinník hadcový (*Asplenium cuneifolium*) a slezinník pravý (*Asplenium adulterinum*). Bol tu nájdený aj sladič obyčajný (*Polypodium vulgare*). Všetky tieto papradiny rastú v štrbinách skál vystupujúceho serpentinitu (hadca). Prvá zdokumentovaná zmienka o tejto lokalite pochádza z roku 1869, keď tam vykonal vedecký výskum Dionýz Štúr, významný slovenský geológ 19. storočia. Zánik lokálnej špecifickej flóry by mohla spôsobiť prípadná nekontrolovaná sukcesia borovicového porastu v tomto chránenom území. Rezervácia tvorí jadro o niečo väčšieho územia európskeho významu Dunitová skalka (súčasť sústavy Natura 2000).

Šarišská vrchovina. Horský celok na východe Slovenska medzi Jarovnicami, Širokým, Drienovskou

Novou Vsou a juhozápadným okrajom intravilánu Prešova. Na severozápade až juhu susedí s Bachurňou, Braniskom a Čiernou horou, na východe a severovýchode s Košickou kotlinou a Spišsko-šarišským medzihorím. Ide o rozložité flyšové pohorie s hladko modelovaným pahorkatinovým až vrchovinovým reliéfom s chrbtami na pieskovcoch, dosahujúc max. výšku v západnej časti nad Širokým plošinatým lúčnatým vrchom **Za horou (717 m n. m.)**. V častiach s prevahou ílovcov nad pieskovcami sa vyvinuli brázdy (Širocká, Sedlická a Chminianska). Pri južnom okraji sa vyskytujú mezozoické sedimentárne horniny veporika. Pohorie preteká a odvodňuje riečka Svinka, prameniaca v susednom Branisku, a jej prítoky, len najjužnejšie neveľké plochy patria povodiu tu prameniacich priamych prítokov Hornádu. V území bohato rozčlenenom dolinami potokov s početnými drobnými sídlami sa striedajú plochy s poľnohospodárskym využitím, prevažujúce v západnej, vyššej, no menej členitej časti, s lesmi. Vrchovinou naprieč – spolovice údolím Svinky – vedie diaľnica D1.

Názvy informačných panelov

1. Úvod
2. Obec Sedlice
3. Ochrana prírody
4. Botanika
5. Krajina
6. Zoológia a les
7. Geológia
8. Poďakovanie za absolvovanie trasy

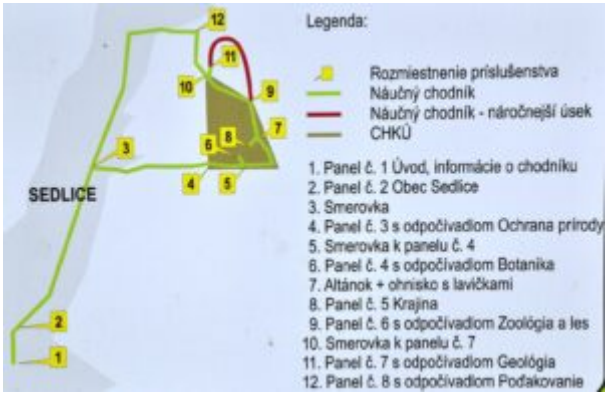

SEDLICE
Legenda:
Rozmiestnenie príslušenstva
Náučný chodník
Náučný chodník - náročnejší úsek
CHKÚ
1. Panel č. 1 Úvod, informácie o chodníku
2. Panel č. 2 Obec Sedlice
3. Smerovka
4. Panel č. 3 s odpočívadlom Ochrana prírody
5. Smerovka k panelu č. 4
6. Panel č. 4 s odpočívadlom Botanika
7. Altánok + ohnisko s lavičkami
8. Panel č. 5 Krajina
9. Panel č. 6 s odpočívadlom Zoológia a les
10. Smerovka k panelu č. 7
11. Panel č. 7 s odpočívadlom Geológia
12. Panel č. 8 s odpočívadlom Poďakovanie

MAPY.CZ